

Project Augustus - Slachtoffers voor en na augustus 1945 in Nederlands-Indië / Indonesië

Roel Bazuin

2020-08-27

Inhoud Project Augustus

Inleiding	2
Project Augustus	2
Onderwerp	2
Inhoud	2
Copyright and License	3
De Nationale Herdenking van slachtoffers in Nederlands-Indië	4
Vergeten	5
De data	7
Politieke context	9
Militaire en burger slachtoffers in de Pacific regio	11
Vòòr 1945 gevallen militaire en burger slachtoffers in Nederlands-Indië	13
KNIL militairen	14
Slachtoffers KNIL en Marine Japanse kampen	14
Burgerslachtoffers	16
Indonesiërs	16
Geïnterneerde Europeanen	17
'Buitenkampers'	18
Comfort Women	19
Slachtoffers tussen augustus '45 en 1963	21
Militairen	22
'Politionele acties'	23
Militaire slachtoffers periode 1945 - 1963	24
West-Irian v/h 'Westelijk Nieuw-Guinea'	24
Burgers	26
Indonesiërs	26
Bersiap augustus 1945 - mei 1946	28
Bersiapkampen	30
Samenvatting statistiek	33
Zwart gat na augustus 1945	34
Slachtoffers	35
Alle statistiek bij elkaar	36
Quotes	38
Afkortingen	40

Inleiding

Project Augustus

Project Augustus is een publiek toegankelijk experiment met GIT^[1].

Git is gebruikt voor 'versioning' bij het in AsciiDoc^[2] schrijven van artikelen gebaseerd op veel achterliggende data en referenties. De eerste 'commit' was op 17 augustus 2019. In principe kan iedereen commentaar leveren of data aanvullen op de repository op Gitlab: <https://gitlab.com/tijtjak/augustus>

Onderwerp

*"Nationale Herdenking van **alle slachtoffers** in voormalig Nederlands-Indië"*

"Voor de - eerste generatie - Nederlandse Indo-Europeanen, zijn er slachtoffers te gedenken voor en na augustus 1945. Ook diegenen die zijn gevallen tussen augustus 1945 en 1963 dienen niet te worden vergeten"

Propositie: niet ALLE slachtoffers worden -officieel- herdacht op de Nationale Herdenking.

‘Al zijn de exacte aantallen niet altijd bekend, en al weten we vaak niet hoe de slachtoffers aan hun einde zijn gekomen, het streven om zo adequaat mogelijke gegevens te achterhalen is van belang voor hen die hen willen herdenken, maar ook voor een dieper inzicht in onze geschiedenis.’ Volgens ons geldt dit echter niet alleen voor Nederlandse slachtoffers.

— Voorwoord Regina Grüter, tweede druk 'De doden tellen' van Nationaal Comité 4 en 5 mei

Project Augustus heeft als doel om alle beschikbare aantallen van slachtoffers in 1 document bij elkaar te zetten.

Tot nu toe zijn er 6 delen gepubliceerd. Dit document combineert ze allemaal.

⇒ <https://www.roelbazuin.nl/project/augustus> ⇐

Inhoud

- \Database
De data met referenties is opgeslagen in een Open Office spreadsheet. Deze wordt gebruikt als bron voor de tabellen.
- \Docs
In deze directory staan alle asciidoc documenten.
 - \Includes
Documenten met data, grotendeels tabellen. Zij worden middels een 'include' opgenomen in een document.

- \Output
Rapportage
 - Directory met pdf en html bestanden. Output van \Docs.

```
asciidoctor augustus_1945_main.adoc -o index.html -D <output>  
asciidoctor-pdf -a allow-uri-read augustus_1945_main.adoc -D <output>
```

Alle asciidoc bestanden uit \Docs worden eveneens met Jbake^[3] op mijn website gepubliceerd (roelbazuin.nl).

Copyright and License

Copyright 2019 Roel Bazuin

Documents released under the CC BY-NC 4.0 license - NonCommercial 4.0 International - <https://creativecommons.org/licenses/by-nc/4.0/>

[1] Git is a free and open source distributed version control system - <https://git-scm.com/>

[2] AsciiDoc is a text document format for writing notes, documentation, articles, books, ebooks, slideshows, web pages, man pages and blogs. - <http://asciidoc.org/>

[3] JBake is a Java based, open source, static site/blog generator for developers & designers - <https://jbake.org/>

De Nationale Herdenking van slachtoffers in Nederlands-Indië

Vergeten ..

"Werkelijk begrip van de geschiedenis bereik je alleen door oog in oog te staan met de mensen van vroeger"

Op 15 augustus 2019 was de 74ste Nationale Herdenking van *'alle slachtoffers'*^[4] van de Japanse bezetting van Nederlands-Indië en de directe gevolgen daarvan, 'de Japanse capitulatie en bevrijding van Nederlands-Indië in 1945'^[5].

De herdenking geeft - jammer genoeg - nog altijd aanleiding voor controversies. [Wel begrijpelijk](#). Gegeven de [historie](#) van Indische-Nederlanders. Daaronder [een deel van mijn familie](#).

Aanleidingen zijn de datum tot waar geteld wordt (15 augustus) en de daarmee samenhangende slachtoffers. Het steekt, zwak gezegd, dat de periode augustus 1945 - 1950 niet meetelt bij de Nationale Herdenking. Als je het 'conflict' om Nieuw-Guinea meerekend, dan moeten we doortellen tot 1963.

Historie die vergeten is. Wordt.

"Misschien moeten we wat ruimer kijken dan slechts het tijdvenster van een mensenleven, willen we het historische perspectief behouden"^[6].

"Ik denk dat het pas vanaf de onbelaste 4e generatie zal lukken om aan beide zijden de feiten en gebeurtenissen zo goed mogelijk in het juiste perspectief te (willen) zien en te plaatsen"^[7].

Voor de - eerste generatie - Indische Nederlanders is naast de Japanse bezetting ook de periode augustus 1945 - 1950 een periode met opnieuw slachtoffers die niet vergeten mogen worden.

Het is een tijdvak die niet wordt 'meegenomen' in de Nationale herdenking op 15 augustus. Waarom is onduidelijk.

Bij de - in 1970 gestartte^[8] - 'Nationale herdenking' worden op zijn minst 4.380.000 slachtoffers vergeten^[9].

[4] Slachtoffer is een persoon die een schokkende gebeurtenis (buiten de gebruikelijke menselijke ervaring) heeft meegemaakt, daarvan getuige is geweest of erover gehoord heeft en daarbij is gedood of gewond en/of benadeeld, en/of daarop met een intens gevoel van machteloosheid en intense angst heeft gereageerd. <https://nl.wikipedia.org/wiki/Slachtoffer>

[5] <https://15augustus1945.nl/>

[6] wouter - Opmerkelijke feiten en zaken aangaande Nederlands Indië/Indonesië - <https://indisch4ever.nu/2011/12/27/opmerkelijke-feiten-en-zaken-aangaande-nederlands-indieindonesie/>

[7] eppeson marawasin - 'Moord op duizenden (Indische) Nederlanders was genocide' - <https://indisch4ever.nu/2013/11/21/moord-op-duizenden-indische-nederlanders-was-genocide/>

[8] Aanvankelijk zou dit een eenmalige gelegenheid zijn. Pas in 1988 werd, na een intensieve lobby, besloten dat 15 augustus een officiële, jaarlijks terugkerende herdenkingsdag zou worden. https://www.lc.nl/friesland/Vier-vragen-over-Indi%C3%AB-herdenking-wat-herdenken-we-eigenlijk-op-15-augustus-24735943.html?harvest_referrer=https%3A%2F%2Fduckduckgo.com%2F

[9] Bij de Indië-herdenking is het perspectief nog steeds koloniaal, de Indonesische visie wordt genegeerd, betoogt Jeffry Pondaag - <https://www.volkskrant.nl/columns-opinie/voor-ons-indonesiers-betekent-15-augustus-niets~b68329aa/>

De data

Figure 1. Ondertekening capitulatieverklaring op USS Missouri

Over welke data en periodes hebben we het precies? :

- **Februari 1942**, einde aan de Nederlandse bezetting vanuit Indonesisch perspectief. ^[10].
- **15 augustus**, afhankelijk van de tijdzone 14 augustus, is V-J Day (Victory over Japan Day) ^[11], de dag van de Japanse overgave.
- De formele datum van de overgave is **2 september**, waarop het bijbehorende document werd getekend in Tokyo Bay. Het werkelijke moment waarop de 2de Wereld Oorlog tot een einde komt ^[12].
- Op **17 augustus** werd door Soekarno de Indonesische Republiek uitgeroepen onder druk van jonge revolutionairen. Uiteraard werd die niet door de nederlandse staat erkend. Voor Indonesië is dit de dag van de Onafhankelijkheid. Door de chaos die volgde wordt 17 augustus ook gezien als de dag waarop de 'Bersiap'^[13] startte. Deze periode duurde ongeveer tot het voorjaar van 1946, toen de Britten de Indonesische archipel verlieten en overlieten aan de hollanders.
- De onafhankelijkheidsstrijd van de Indonesiërs was nog lang niet gestreden en zou duren tot **27 december 1949**, de dag van de formele soevereiniteitsoverdracht aan de Republiek Indonesia ^[10].

[10] De Indonesische Grondwet gaat uit van 1945. J. Pondaag - <https://www.volkskrant.nl/columns-opinie/voor-ons-indonesiers-betekent-15-augustus-niets~b68329aa/>

[11] Victory over Japan Day - https://en.wikipedia.org/wiki/Victory_over_Japan_Day

[12] Namens het Koninkrijk der Nederlanden ondertekende luitenant-admiraal Conrad Helfrich de capitulatieverklaring op de USS Missouri. - <https://www.veteraneninstituut.nl/verhalen-van-veteranen/vijf-dingen-misschien-nog-wist-indie-herdenking/>

[13] Bersiap - <https://en.wikipedia.org/wiki/Bersiap>

Politieke context

Het is duidelijk dat de Nederlandse staat niet graag terug kijkt op de gebeurtenissen na augustus 1945. Het meest bekend zijn [de Politionele acties in 1947 en 1948](#), de laatste geweldadige oorlogen van Nederland in Indonesië tegen de mensen die hun land na 350 jaar terug wilden.

- Het is een gegeven dat [de eerste Nederlandse troepen al op 10 juni 1945 landden op Sumatra](#).
- Een maand daarvoor komen de eerste 40 P51D Mustangs aan bij PEP in Brisbane Australië, die [een belangrijke rol gaan tijdens de politionele acties](#).
- 14 september 1945 wordt de KNIL luitenant Westerling met een team van 4 Nederlandse militairen boven het vliegveld van Medan gedropt.

Aanwijzingen dat de staat der nederlanden al geruime tijd bezig was met voorbereidingen om Nederlands-Indië weer aan [de lijst overzeese gebiedsdelen](#) toe te voegen nog voordat nederland was bevrijd en de oorlog in Europa was beëindigd.

Als Indische-Nederlander heb je grote pech wanneer je als Indo KNIL soldaat, net bevrijd uit een Jappenkamp, in naam van koningin en vaderland moet meehelpen je voormalige burens, collega's en vrienden om zeep te helpen.

Voldoende grond voor een breed scala aan sentimenten. Nog los van niet uitbetaalde salarissen en vergoedingen oorlogsschade, ook wel 'de Indische Kwestie'^[14].

Wie worden er precies herdacht?

Data, periodes en daarmee samenhangende vergeten gebeurtenissen, zijn bij de Nationale Herdenking van de Japanse bezetting van Nederlands-Indië al decennia lang onderwerp van discussie.

Daarmee samenhangend de aantallen slachtoffers. 'Wie worden er eigenlijk precies herdacht?'

"Een slachtoffer is een persoon die een schokkende gebeurtenis (buiten de gebruikelijke menselijke ervaring) heeft meegemaakt, daarvan getuige is geweest of erover gehoord heeft en daarbij is gedood of gewond en/of benadeeld, en/of daarop met een intens gevoel van machteloosheid en intense angst heeft gereageerd. Het gaat om normale reacties op een abnormale gebeurtenis waarbij de eigen beleving van het slachtoffer voornamelijk de impact van de gebeurtenis bepaalt".

— <https://nl.wikipedia.org/wiki/Slachtoffer>

De tweede Wereldoorlog in de Pacific is niet begonnen bij de inval van de Japanners in '42 in Nederlands-Indië. Enkele feiten:

- De Japanners hebben op 7 december 1941 Pearl Harbor gebombardeerd
- Nederland verklaarde Japan op 8 december 1941 de oorlog^[15]
- Japan is eind 1941 Sarawak (noordelijk Borneo) binnengevallen

- Zoals bekend hadden ze 10 jaar daarvoor Shanghai al veroverd en werden
- in 1937 **200.000 Chinezen in Nanjing**^[16] op brute wijze vermoord
- Sommige Japanners zeggen dat de oorlog is begonnen in 1931 met de bezetting van Mantsjoerije, het noordoostelijk deel van China

Tellen die periodes ook mee bij herdenking?

[14] Eindspel Indische kwestie - <https://indisch4ever.nu/2015/11/20/eindspel-indische-kwestie>

[15] Lijst van oorlogsverklaringen tijdens de Tweede Wereldoorlog - https://nl.wikipedia.org/wiki/Lijst_van_oorlogsverklaringen_tijdens_de_Tweede_Wereldoorlog

[16] The Nanjing Massacre or Rape of Nanjing was an episode of mass murder and mass rape committed by Imperial Japanese troops against the residents of Nanjing (Nanking), then the capital of China, during the Second Sino-Japanese War. Soldiers of the Imperial Japanese Army murdered Chinese civilians and disarmed combatants and numbered an estimated 40.000 to over 300.000 and perpetrated widespread rape and looting.

Militaire en burger slachtoffers in de Pacific regio

Het aantal militaire en burger slachtoffers in de Pacific regio is enorm: rond 36.000.000. Anders gezegd: 50% van alle slachtoffers in de tweede wereldoorlog ^[17]

Table 1. Casualties in the Pacific War

Nation	Killed/missing	Wounded	Prisoners of war	Civilian deaths
Australia	9470	13997	21726	
China	4.000.000	3.000.000		18.000.000
India ^[18]	6860	24.000	68.890	2.000.000
Japan	1.740.000	94.000	41.440 ^[19]	393.400
Netherlands East Indies	8.498		42.233	4.000.000
Philippines				1.000.000
United Kingdom	5.670	12.840	50.016	
United States	11.606	253.142	21.580	

Blank entries indicate that estimates are unavailable, but the numbers likely are small

Figure 2. KNIL-militairen Inf X 'Gadjah Merah' op 14 februari 1942.

Op basis van deze enorme aantallen is het voor een land als Nederland, met een decennia lang verleden in de regio, lastig te verklaren waarom er zo weinig aandacht wordt besteed aan de geschiedenis van WOII in 'de Oost'.

En de daarmee samenhangende Nationale Herdenking van 'alle slachtoffers van de Japanse bezetting van Nederlands-Indië'. Waaronder Amerikanen, Britten, Gurka's, Australiërs en KNIL Indonesiërs ^[20].

Vòòr 1945 gevallen militaire en burger slachtoffers in Nederlands-Indië

De UN rapporteert dat er in totaal 4 miljoen mensen gestorven zijn door honger en dwangarbeid tijdens de Japanse bezetting van Nederlands-Indië, waaronder 35.000 niet geïnterneerde Europeanen. Naar schatting zijn er ~ 14.800 van 100.000 geïnterneerde Europese burgers omgekomen in Japanse kampen ^[21]. Veel japanse stukken / kamp-administratie zijn verloren gegaan. Hierdoor zijn exacte aantallen niet te geven.

In tabel 1 zijn de aantallen militaire (KNIL) en burgerslachtoffers in Nederlands-Indië opgenomen, gevallen vòòr augustus 1945.

Table 2. Slachtoffers in NEI

Nation	Army Killed/ missing	Army Prisoners of war	Civilian deaths
Netherlands East Indies	8.498 ^{a,b}	42.233 ^b	4.000.000 ^c

1. Exclusief militaire slachtoffers van de periode tussen 15 augustus 1945 en 1 januari 1963, waaronder het conflict om Nieuw-Guinea in 1962. Totaal 6.177 (Kolonel b.d. J.W. de Leeuw)
Exclusief slachtoffers van andere landen vgl VS, Engeland, India, Nieuw-Zeeland
2. Zie tabel 2
Exclusief POW's van andere landen vgl VS, Engeland, India, Nieuw-Zeeland
3. John W. Dower cites a UN report that estimated 4 million famine and forced labor dead during the Japanese Occupation of Indonesia. ^[22]
“The total number who were killed by the Japanese, or who died from, hunger, disease and lack of medical attention is estimated at 3,000,000 for Java alone, 1,000,000 for the Outer Islands. Altogether 35,000 of the 240,000 Europeans died; most of them were men of working age.”
The Dutch Red Cross reported the deaths in Japanese custody of 14,800 European civilians out of 80,000 interned.

KNIL militairen

In Nederlands-Indië werden ~ 70.000 KNIL militairen en 33.000 Indonesische KNIL militairen ingezet, incl. KNIL-ML en dienstplichtigen. ^{[23] [24] [25] [26] [27]}

In in december 1941 werden mannen in de leeftijd tussen 18 en 50 jaar voor het overgrote deel gemobiliseerd. Circa 42.000 van hen werden krijgsgevangene gemaakt. Het betrof o.a. Nederlands-Indische, Molukse, Papoea, Timoreze, Torodja (Celebes) en Menadonese KNIL soldaten.

Het hogere kader binnen het KNIL was van meet af aan overwegend ‘Europees’.

De KNIL Indonesiërs werden ingezet buiten hun regio van herkomst. Deze maatregelen verraden het besef dat het niet vanzelfsprekend was om tegen je eigen landsmensen te vechten, noch te allen tijde de belangen van de kolonisator te verdedigen. ^[24]

Slachtoffers KNIL en Marine Japanse kampen

Hoeveel soldaten zijn gesneuveld tijdens de Japanse aanval, is mij niet bekend. Ik heb ook geen goede cijfers van het aantal slachtoffers bij de KNIL-ML ([mijn opa was daar onderdeel van](#)). Er is een redelijke consensus over het aantal krijgsgevangenen en het aantal slachtoffers bij diverse legeronderdelen.

Table 3. POW NEI < aug. 1945

Geïnterneerden	Totaal	Omgekomen
Koninklijke Marine	3.847	648
KNIL	36.869	7.552
KNIL hulpcorpsen	1.517	300
Totaal	42.233	8.498

[17] The Pacific War Online Encyclopedia <http://www.pwencycl.kgbudge.com/C/a/Casualties.htm>

[18] Includes only losses in ground combat.

[19] Prior to 15 August 1945.

[20] American-British-Dutch-Australian Command - https://en.wikipedia.org/wiki/American-British-Dutch-Australian_Command

[21] <https://www.japanseburgerkampen.nl/>

[22] http://taggedwiki.zubiaga.org/new_content/aba9a8abfeb7dd614e31d47fed78aa0d

[23] Militaire Luchtvaart KNIL - <https://www.tracesofwar.nl/articles/221/Militaire-Luchtvaart-KNIL.htm?c=gw>

[24] Het KNIL 1936-1942 in cijfers en beeld - <http://indisch-anders.nl/het-knil-1936-1942-in-cijfers-en-beeld/>

[25] Passie voor onze veteranen? Een onderzoek naar berichtgeving over veteranen in de Nederlandse gedrukte media <https://sd4590ec8c291c560.jimcontent.com/download/version/1503849330/module/11957085722/name/Jongh%2C%20S..pdf>

[26] Belanda Hitam; In 1936 bereikte het aantal inlandse KNIL-soldaten 33 duizend mensen of ongeveer 77%. Bron: <https://translate.google.com/translate?sl=id&tl=nl&u=https%3A%2F%2Fwww.erasuslim.com%2Fsuara-kita%2Fsuara-pembaca%2Fbelanda-hitam.htm>

[27] Het KNIL 1936-1942 in cijfers en beeld: in 1929 had maar 20,76% de Europese status (het waren voornamelijk totoks en Indo's); in 1941, toen uit noodzaak uiteindelijk de dienstplicht voor Indonesiërs was ingesteld, moesten het er percentueel nog minder zijn geweest. Het hogere kader was van meet af aan overwegend 'Europees', de Indonesiërs werden ingezet buiten hun regio van herkomst; deze maatregelen verraden het besef dat het niet vanzelfsprekend was om tegen je eigen landsmensen te vechten, noch te allen tijde de belangen van de kolonisator te verdedigen, en die simpele waarheid wreekte zich toen de oorlog een feit was: velen 'deserteerden'. <http://indisch-anders.nl/het-knil-1936-1942-in-cijfers-en-beeld/>

Burgerslachtoffers

China heeft 18.000.000 burgerslachtoffers te betreuren, India 2.000.000 en de Filipijnen 1.000.000. De UN spreekt van 4.000.000 Indonesische burgerslachtoffers en 14.800 slachtoffers onder geïnterneerde Europese burgers in NEI.

Naar schatting zijn 200.000 vrouwen en meisjes als dwangprostituee ('Comfort Women') ter beschikking gesteld aan Japanse militairen.

In verhouding getalsmatig klein, de impact was op veel van de in Nederlands-Indië geboren Europese en Nederlands-Indische bevolkingsgroepen enorm. Zij raakten in één klap hun vader- én moederland kwijt.

Voor de meeste Indo-Europese families, zoals die van mij, gaat hun geschiedenis eeuwen terug.

Indonesiërs

Hoewel de 'Nationale herdenking' claimt alle slachtoffers te herdenken, worden de Indonesische burgerslachtoffers niet genoemd ^[28]. Het is volkomen onduidelijk waarom.

De Indonesische regering schatte het totale dodental begin jaren 1950 op 4.000.000, in lijn met het UN rapport. Dat is ruim 5% van de bevolking in die periode.

Romusha's

Rōmusha (ロムシャ) ^[29] is een Japans woord voor 'werker'. Voor het overgrote deel Indonesiërs, maar ook Chinezen, Maleiers en Tamils, die gedwongen werden tot het verrichten van -betaalde- arbeid voor de Japanner. Naar schatting zijn er tussen 4 en 10.000.000 mensen door de Japanners geronseld.

De arbeid varieerde van een dag tot de tijd benodigd voor een bepaald project en ging van licht huishoudelijk werk tot zware constructiearbeid. De meesten werkten in hun eigen regio. Anderen werden naar andere gebieden gestuurd. Zij verrichten o.a. dwangarbeid aan de Pekanbaru-spoorweg ^[30] op Sumatra tussen 1943 en '45 en de Birma-Thailand spoorweg ^[31] tussen 1942 - '43'. In verhouding stierven er daar veel meer Romusha's dan geallieerde POW's.

De brutaliteit van de Romusha en personen uit andere gedwongen arbeid systemen ^[32] was een van de hoofdredenen van het enorme dodenaantal van Indonesische burgers tijdens de Japanse bezetting.

Heiho en PETA waren strikt genomen leger onderdelen. Voor het moment hier ingedeeld.

Heiho's

Heihō's ^[33] (ひょう), niet te verwarren met PETA, waren hulptroepen van het Japanse leger ^[34]. Het Japanse leger recruteerde naar schatting 50.000 Indonesiërs als aanvulling op het 16th army. Hun officieren waren Japans. Zij konden naar behoefte overal worden ingezet, ver weg van geboortegrond en bv. in de frontlinies. Onder hen 15.000 Indonesische ex-KNIL militairen

PETA

PETA ^[35] (Pembela Tanah Air – Defenders of the Homeland), door Japan in Indonesië opgericht op 3

oktober 1943 op aangeven van religieuze groepen. De training was gecentreerd in het militaire complex van Bogor. Het leger van PETA heeft een belangrijke rol gespeeld in de Indonesische Onafhankelijkheidsoorlog en wordt algemeen beschouwd als een van de voorlopers van het Indonesische nationale leger.

-	Totaal	Omgekomen	Groep	Opmerkingen
Javanen en Madoerezen		2,5 - 4 miljoen	Indonesiërs	Voornamelijk door honger
Romusha's Java	2,6_tot_12,5 milj	8.441	Indonesiërs	van hoogleraar caroline tsai
Romusha's Buitengewesten	300.000	165.000	Indonesiërs	oa Birma
Romusha's birma		2.800	Indonesiërs	caroline tsai
Romusha's borneo en halmageira		12.100	Indonesiërs	caroline tsai
Romusha's andere nationaliteiten	190.000	152.000	Indonesiërs	Chinezen, Maleiers en Tamils naar Birma
Heiho's	60.000	32.500	Indonesiërs	
Heiho ex KNIL	15.000	7.500	Indonesiërs	
PETA	57.000		Indonesiërs	By the end of the war, there were a total of 69 battalions (daidan) in Java (around 37,000 men) and Sumatra (approximately 20,000 men)

Geïnterneerde Europeanen

^[36] *Voor Nederlanders kun je de hele oorlog in het Verre Oosten samenvatten in één woord: Jappenkamp*

De UN spreekt van 14.800 slachtoffers onder geïnterneerde Europese burgers. In onderstaande tabel wordt op basis van diverse bronnen een boven- en ondergrens aangegeven.

Schattingen van omgekomen Europese burgers in Jappenkampen liggen tussen 10.500 en 16.800.

Table 4. Geïnterneerde Europese burgers

-	Totaal	Omge komen	Opmerkingen
Europese Burgers	96.400-110.000	10.580-16.800	Schattingen. Japanse stukken verloren gegaan
Java	82.600		ca. 29.000 mannen, ca. 25.000 vrouwen en ca. 29.000 kinderen
Sumatra	13.200		1.200 personen van andere nationaliteit (w.o. ca. 700 Britten)
Grote Oost	4.140		Op Celebes geconcentreerd, uitgezonderd ca. 500 op Ambon
Borneo	500		300 personen in juli '42 naar Brits-Borneo

'Buitenkampers'

Met '*Buitenkampers*' worden de Europese ic. Nederlands-Indische bevolkingsgroepen bedoeld. Personen die de Japanse bezetting niet in een kamp hebben doorgemaakt.

De meeste vrouwen en kinderen binnen mijn familie zijn 'buitenkamper', [waaronder mijn oma en moeder](#). Zij overleefden de tweede helft van bezetting in Bandoeng waar zij samen met zusters /tantes in het huis van tante Tien woonden.

Hoeveel niet-geïnterneerde (Indo-)Europeanen er precies van de honger en andere ontberingen zijn omgekomen is niet bekend. Het aantal slachtoffers wordt geschat tussen 3.500 en 20.000. Dat is respectievelijk 0.1% en 0.5% van het totaal aantal omgekomen burgers (4 miljoen).

Eind 1948 waren er in heel Indonesië nog circa 2.500 Europeanen zoek, waaronder personen in die in de Japanse bezettingstijd spoorloos waren verdwenen.

-	Totaal	Om gekomen	Groep	Opmerkingen
niet-geïnterneerde Indo-Europeanen	220.000-240.000	3.500	Buiten kampers	Slachtoffers Bersiap op 3.500 geschat (ODO).
niet-geïnterneerde Indo-Europeanen		20.000	Buiten kampers	Dit aantal (Bussemaker) wordt gezien als zeer discutabel, doordat onderbouwing ontbreekt.

-	Totaal	Om gekomen	Groep	Opmerkingen
Arrestaties Kenpeitai ^[37]	15.000	12.000	Buiten kampers	(Indo-)Europeanen, Indonesiërs en Chinezen. 5.000 werden geëxecuteerd. 7000 stierven in gevangenschap

Comfort Women

Comfort Women, ook wel 'troostmeisjes' genoemd, waren vrouwen die voor en tijdens de Tweede Wereldoorlog door particulieren en de Japanse officiële instanties ter beschikking werd gesteld aan de Japanse militairen. Deze vrouwen waren seksslavinnen die tegen hun wil werden vastgehouden en gedwongen zich te prostitueren ^[38] en zijn als zodanig slachtoffers van de Japanse bezetting.

Historici spreken vandaag van naar schatting 200.000 vrouwen. Griselda Molemans in haar boek *Levenslang oorlog* ^[39] spreekt van 500.000 vrouwen die tussen 1933 en 1945 in 23 door Japan bezette gebieden slachtoffer waren van een systeem van gedwongen prostitutie.

De meisjes en vrouwen waren voornamelijk afkomstig van China, Japan, Korea, Taiwan, de Filipijnen, Singapore, Maleisië, Birma, Nederlands-Indië, Thailand, Vietnam en een aantal eilanden in de Stille Oceaan.

Nederlands-Indië was het enige land waar westerse vrouwen als dwangprostitutiee werden ingezet ^[40].

"August 14 marked the 1400th Wednesday rally in Korea, which started 27 years ago,

demanding the Japanese government a formal apology and proper compensation for its wartime sexual enslavement" ^[41].

Zuid-Korea en Japan zijn hierover in 2019 in een bittere handelsoorlog terecht gekomen.

Table 5. Comfort Women

-	Totaal	Om gekomen	Groep	Opmerkingen
Europese vrouwen	200-400		Dwang prostituees	geïnterneerde Nederlands-Indische en Nederlandse vrouwen in Japanse bordelen in Nederlands-Indië
Indonesische vrouwen	30.000		Dwang prostituees	Japanse bordelen in Nederlands-Indië
Koreaanse vrouwen	80.000		Dwang prostituees	
Japanse of de Taiwanese vrouwen	20.000		Dwang prostituees	afkomstig uit de door Japan bezette gebieden

[28] Dekoloniseer de Indiëherdenking - http://www.bij1.org/news/algemeen/dekoloniseer-de-indieherdenking-21104?fbclid=IwAR0yc8abm_xYm5iPoJxY29eV1NSQtWYtINdM9_q3jjNBwymYjdMOSYJqNhs

[29] Rōmusha - <https://en.wikipedia.org/wiki/Romusha>

[30] <https://nl.wikipedia.org/wiki/Pekanbaru-spoorweg>

[31] <https://nl.wikipedia.org/wiki/Birmaspoorweg>

[32] The rōmusha were supplemented by true unpaid laborers, the kinrōhōshi, who performed mostly menial labor. The kinrōhōshi were recruited for a shorter duration than the rōmusha via tonarigumi neighborhood associations and were theoretically voluntary, although considerable social coercion was applied to "volunteer" as a show of loyalty to the Japanese cause. In 1944, the number of kinrōhōshi in Java was around 200,000 people

[33] Heiho’s - https://nl.wikipedia.org/wiki/Heiho’s

[34] synoniem aan de vrijwilligers in de Duitse Wehrmacht en Waffen SS

[35] Pembela Tanah Air - [https://en.wikipedia.org/wiki/PETA_\(Indonesia\)](https://en.wikipedia.org/wiki/PETA_(Indonesia))

[36] 'In Japan zijn die Jappenkampen nooit een thema geweest' - <https://www.volkskrant.nl/mensen/in-japan-zijn-die-jappenkampen-nooit-een-thema-geweest~b67a4788/>

[37] The Kenpeitai (憲兵隊, /kɯ̞npe̞i̞ta̞/) was the military police arm of the Imperial Japanese Army from 1881 to 1945 - <https://en.wikipedia.org/wiki/Kempeitai>

[38] Troostmeisje - <https://nl.wikipedia.org/wiki/Troostmeisje>

[39] Na vijftig jaar zwijgen deed ze haar verhaal - <https://www.nrc.nl/nieuws/2019/08/23/na-vijftig-jaar-zwijgen-deed-ze-haar-verhaal-a3970912?fbclid=IwAR0h6A0uBdWmMVzh9fToHPmE0QoQpS3os3dHNJFti0Vl8cRz6CF-LqWjPJ0>

[40] 1930-1945 Verborgene geschiedenis van de troostmeisjes - <https://seniorplaza.nl/1930-1945g3/>

[41] 'Comfort Women' Statue Unveiled on Seoul's Namsan Mountain - https://www.youtube.com/watch?v=o_uzbJbBeBk&feature=youtu.be

Slachtoffers tussen augustus '45 en 1963

Militairen

'Politionele acties'

De Staat der Nederlanden voerde tussen 1945 en 1950 haar laatste geweldadige oorlog in Indonesië ^[42] tegen de mensen die hun land na 350 jaar terug wilden ^[43]

Op 17 augustus 1945 werd de Republiek Indonesië uitgeroepen die niet door Nederland werd erkend. Er ontstaat een bloederige strijd, de 'Bersiap periode', die duurt tot het voorjaar van 1946, gevolgd door 2 'politionele acties' en andere militaire confrontaties tot begin 1950.

De eerste politionele actie ^[44] begon op 21 juli 1947 en duurde tot 5 augustus 1947. Onder de codenaam "operatie Product" was het de bedoeling om cultuurgebieden, rubber, tabak, suiker, thee, etc. in handen te krijgen om daarmee de kosten van de oorlog (3 miljoen gulden per dag) te helpen betalen.

De tweede politionele actie begon op 19 december 1948 onder de codenaam Kraai ^[45]. In een bliksemanval met luchtlandingstroepen werden Soekarno en andere republikeinse regeringsleiders gevangen genomen.

De militairen van het koloniale leger, het KNIL ^[46], werden direct uit Japanse krijgsgevangenschap (RAPWI) ^[47] weer ingezet. Grootscheepse troepenzzendingen uit Nederland waren echter nodig. Vond men.

Figure 3. Bren carriers Andjing Nica

Table 6. Militaire slachtoffers 'Politionele acties' 1946-1949

-	Totaal	Omgekomen	Ziekte en ongeval	Totaal
KL	70.000	1602	907	2.509
KNIL	40.000	722	1098	1.802
Mariniersbrigade	5.000	155	101	256
Totaal	115.000	2.479	2.106	4.585

In de periode 1945 tot 1950 zijn er naar schatting 100.000 Indonesische militairen omgekomen.

Table 7. Indonesische militaire slachtoffers 1945-1949

Omschrijving	Omgekomen
Republikeinse strijdkrachten	100.000 ^[48]
Republikeinse strijdkrachten Java en Sumatra	47.000 ^[49]

Militaire slachtoffers periode 1945 - 1963

Op het Nationaal Indië-monument in Roermond zijn ca. 6.100 namen opgenomen. In totaal zou het gaan om 6229 militairen ^[50], waarvan 176 op Nieuw Guinea tussen 1950 en 1963 (tabel 4)

Table 8. Militaire slachtoffers 'Politionele acties' en Nieuw-Guinea 1945 - 1963

Omschrijving	Omgekomen ^[51]
Gevechtsverliezen (inbegrepen vermoord)	3.281
Niet-gevechtsverliezen (ziektes, ongevallen, executies etc.)	2.134
Doodsoorzaak onbekend	762
Totaal 1945 – 1963	6.177

West-Irian vh 'Westelijk Nieuw-Guinea'

Figure 4. West-Irian

Nu de provincies Papoea (Pulau Irian) en West-Papoea (Papua Barat) van Indonesië ^[52]. Papoea-Nieuw-Guinea is rijk aan natuurlijke grondstoffen, zoals ertsen, gas, vis en hout.

Na de Indonesische onafhankelijkheidsoorlog (1945-1949) was alleen Nieuw-Guinea in deze regio onder Nederlands bestuur gebleven ^[53].

"In de jaren tussen 1950 en 1962 werd de relatie tussen Indonesië en Nederland gekenmerkt door toenemende vijandelijkheden. Nederland stuurde in de periode 1961-1962 bijna tienduizend Nederlandse militairen naar Nieuw-Guinea, waarvan een deel dienstplichtig. Tot dan toe werden voornamelijk manschappen van de marine gestuurd. Vanaf 1962 gingen veel soldaten van de landmacht naar Nieuw-Guinea. ^[54]

De aanwezige Nederlandse militairen moesten jacht maken op Indonesische militairen in de

moeilijk begaanbare rimboe. Begin 1960 besloot het kabinet dat versterkingen nodig waren en begon met het zenden van Nederlandse dienstplichtigen. Ook werd het vliegkampschip de Hr. Ms. Karel Doorman in 1961 met militair materieel naar Nieuw-Guinea gestuurd. In totaal zouden 30.000 militairen op Nieuw Guinea zijn ingezet.

Op 15 augustus 1960 verbrak Indonesië de betrekkingen met Nederland. Op 15 januari 1962 kwam het tot een eerste gewapend treffen, de Slag bij Vlakke Hoek. Hierbij werden enkele Indonesische motortorpedoboten die infiltranten aan land wilden zetten, door de Nederlandse marine onderschept en werd een van die vaartuigen tot zinken gebracht. Vervolgens namen de gewapende infiltraties, vooral door parachutisten, in intensiteit toe."

Table 9. Militaire slachtoffers Papua Nieuw Guinea 1950 - 1962

Omschrijving	Omgekomen
KL en MLD	27 ^[55] / 27 ^[56]
KNIL	64 ^[55]
Marine	79 ^[55] / 76 ^[56]
Papua Vrijwilligers Korps	6 ^[56]
(Ingezet 30.000 ^[57]) Totaal	176

In 2019 is er -nog steeds - een bittere strijd gaande tussen de Republiek Indonesië en West Papua die streeft naar onafhankelijkheid ^[58] ^[59] ^[60] ^[61]. [Twitter Free West Papua](#)

[42] Politionele acties 1947 en 1948 - De laatste geweldadige oorlogen van Nederland in Indonesië - Rol van 122 NEI Sqn - https://www.roelbazuin.nl/blog/nl_oorlog_194550_politionele_acties.html

[43] Hoe Nederland 350 jaar lang oorlog voerde tegen een volk dat vrij wilde zijn, maar dit lijkt te vergeten in een grootschalig onderzoek - Lara Mariette Nuberg <https://historibersama.com/the-research-neglects-350-years-of-colonial-history/?lang=nl>

[44] Operatie Product: https://en.wikipedia.org/wiki/Operation_Product

[45] Operatie Kraai: https://en.wikipedia.org/wiki/Operation_Kraai

[46] Royal Netherlands East Indies Army - https://en.wikipedia.org/wiki/Royal_Netherlands_East_Indies_Army

[47] Recovery of Allied Prisoners of War - https://www.roelbazuin.nl/blog/in_een_b25_naar_australie.html

[48] L.de Jong, who in a footnote to his Koninkrijk der Nederlanden in de Tweede Wereldoorlog claimed that 100,000 was the generally accepted number

[49] Marsroutes en Dwaalsporen (1992) ,Petra Groen: van 1 januari tot 10 augustus 1949

[50] Slachtoffers Indië en Nieuw-Guinea - <https://www.trouw.nl/nieuws/slachtoffers-indie-en-nieuw-guinea-herdacht~b28fa703/>

[51] Periode 15 augustus 1945 en 1 januari 1963 (Kolonel b.d. J.W. de Leeuw). Politionele acties inclusief het conflict om Nieuw-Guinea in 1962

[52] <https://nl.wikipedia.org/wiki/Nederlands-Nieuw-Guinea>

[53] UNTEA draagt zorg voor overdracht gezag - https://www.papuaerfgoed.org/nl/UNTEA_draagt_zorg_voor_overdracht_gezag+

[54] <https://anderetijden.nl/aflevering/554/Het-einde-van-Nieuw-Guinea-een-prins-in-de-wereldpolitiek>

[55] Gevallen en Nederlands Nieuw Guinea - <http://west-papua.nl/Bezoekersbijdragen/gevallen/gevallenNederlandsNieuwGuinea.htm>

[56] Nederlandse doden in Nieuw-Guinea van 1945 tot 1963 - <https://papuaerfgoed.org/nl/node/20187>

[57] Veteraneninstituut - <https://www.veteraneninstituut.nl/missie/nieuw-guinea/>

[58] <https://www.freewestpapua.org/news/>

[59] <https://www.theguardian.com/world/west-papua>

[60] <https://postcourier.com.pg/>

[61] <http://papua.news/>

Burgers

Figure 5. Japanse burgerkampen op Java

"Geen ander land heeft de moord op zoveel medeburgers zo gelaten geaccepteerd als Nederland in de Bersiaperiode" ^[62].

In Indonesië zijn tijdens WOII 4.000.000 burger slachtoffers gevallen tijdens de Japanse bezetting.

Cijfers over het aantal slachtoffers in de periode augustus 1945 - 1950 zijn inmiddels ruim 7 decennia later nog steeds onderwerp van debat.

Door een gebrek aan onderbouwing i.c. het ontbreken van statistieken hebben de cijfers het karakter van schattingen die variëren tussen 150.000 en 300.000. ^[63]

De 'bersiap' is ook niet onopgemerkt voorbij gegaan aan mijn familie. Ouders en broers van opa werden in Soerabaya vermoord. Oma en haar kinderen die in Bandoeng woonden, waaronder mijn moeder, moesten vluchten en kwamen terecht in een vluchtelingenhuus aan de Wenckebachlaan ^[64].

Indonesiërs

Aangezien op 17 augustus 1945 de Indonesische republiek werd uitgeroepen die door de staat der nederlanden met hand en tand is bevochten, staat voornoemd 'debat' - in Nederland - in het teken van de schuldvraag ^{[65][66]}.

"De Indonesische vrijheidstrijd bestaat in feite uit drie afzonderlijke conflicten die tegelijkertijd speelden ^[67].

1. De interstatelijke oorlog tussen Nederland en Indonesië. Slachtoffers zijn zowel militairen als burgers.
De burgeroorlog van Indonesiërs onderling:
2. De meeste doden vielen in de strijd tussen de centrale regering van Soekarno/Hatta en separatistische Indonesische organisaties als de PKI (communisten).
3. Groepen Indonesiërs die verdacht werden van Nederlandse sympathieën.
 - a. Het bekendst zijn de Zuid-Molukkers. Maar ook andere Indonesiërs werden met hele families tegelijk van kant gemaakt.
 - b. De Indo-Chinese gemeenschap betaalde een zware tol vanwege hun welvaart en vermeende

Nederlandse affiniteit.

- c. Hoewel geen Indonesiërs: Indische Nederlanders vanwege hun loyaliteit aan het Nederlandse bestuur.

Deze drie gelijktijdige oorlogen tijdens de Indonesische vrijheidstrijd maken een historisch verantwoorde geschiedschrijving van de Indonesische revolutie uitermate complex".

- ad1. Deze redenering volgend, is het duidelijk dat niet alle omgekomen Indonesische burgers na augustus 1945 op het conto van Nederlandse en KNIL militairen kan worden geschreven.

Hoewel er geen aandacht wordt gegeven aan slachtoffers onder de Indonesische bevolking, ook niet degenen die zijn omgekomen na augustus 1945, worden inmiddels wel de omgekomen Zuid-Molukkers - ~1800, waarvan ~ 500 tijdens de Bersiap - herdacht op de Nationale herdenking Nederlands-Indië.

"Ik denk dat het pas vanaf de onbelaste 4e generatie zal lukken om aan beide zijden de feiten en gebeurtenissen zo goed mogelijk in het juiste perspectief te (willen) zien en te plaatsen".^[68]

Table 10. Indonesische burger slachtoffers 1945-1949

Omschrijving	Omgekomen	Opmerking
Burgerbevolking op Java	75.636	Christiaan Harinck, Nico van Horn en Bart Luttikhuis ^[69]
Burgerbevolking op Sumatra	10.489	Christiaan Harinck, Nico van Horn en Bart Luttikhuis ^[69]
Burgerbevolking op Java en Sumatra	46.818	1 januari 1949 tot 10 augustus 1949. Petra Groen ^[69]
Burgerbevolking op Zuid-Celebes	3256 - 6500	cijfers van het HKGS - historicus Willem IJzereef ^[69] tussen januari 1946 en maart 1947.
Chinezen	?	
Zuid-Molukkers ^[70]	490 ^[71]	Gekomen om terug te gaan maar gebleven ^[72]
Burgerbevolking totaal ^[73]	250.000 - 300.000	Frederick ^[74]
Burgerbevolking totaal	150.000	Theodor Holman ^[75] . door Nederlanders gemaakte slachtoffers (100.000 de Jong), inclusief onderling Indonesisch geweld (Remco Raben en Gert Oostindie)
Burgerbevolking totaal	2.4 milj.	Pierre van der Eng ^[76]

Omschrijving	Omgekomen	Opmerking
Burgerbevolking totaal	25.000 - 100.000	Australische historicus Adrian Vickers ^[69] op basis van een overzicht van vooral Indonesische geschiedschrijving.
Burgerbevolking totaal	97.421.	Christiaan Harinck, Nico van Horn en Bart Luttikhuis ^[69] . totaal aantal gesneuvelde Indonesiërs, onduidelijk hoeveel daarvan strijders en hoeveel burgers. In de militaire rapportage worden alle doden opgevoerd als 'vijandelijke verliezen'.

Bersiap augustus 1945 - mei 1946

Jonge revolutionairen in Soerabaja, eind 1945

Gedurende meer dan een halve eeuw werd uitgegaan van de cijfers van de ODO, met de toevoeging van dr. L. de Jong dat het aantal van 3.500 Bersiap ^[77] slachtoffers aan de lage kant was.

Het afgelopen decennium werd dit aantal zonder duidelijk bronnenonderzoek opgehoogd tot 20 à 30.000. "De conclusie van Frederick dat 10% van de Indo-Europeanen in de na-oorlogse jaren zou zijn omgekomen lijkt een 'mooi' afrondend gegeven, maar is historisch onverantwoord" ^[78].

Het voorgaande overziend lijkt mij een Nederlands slachtofferaantal van circa 5.500 het meest reëel, namelijk de 3.500 "gedocumenteerde doden" plus omstreeks 2.000 vermisten ^[79].

Onderstaande tabel is een overzicht van 'Bersiap slachtoffers' uit diverse bronnen.

Table 11. Europese burgerslachtoffers november 1945 - mei 1946 (Bersiap)

-	Aantal	Omgekomen	Groep	Opmerkingen
Europese Burgers > nov 1945	50.000	2.000	Burquerqueinterneer den	Door Indonesische nationalisten Dit aantal nam snel af door vertrek van Indo-Europeanen. Bussemaker: omgekomen door ziekte en/of ouderdom gevelde Nederlanders in de Bersiapkampen voornamelijk ouderen en kinderen. Niet in genoemde 3.500 Bersiapslachtoffer s
niet-geïnterneerde Indo-Europeanen	220.000-240.000	3.500	Buiten kampers	Hoeveel niet- geïnterneerde (Indo-)Europeanen er in totaal van de honger en andere ontberingen zijn omgekomen is niet bekend. Slachtoffers Bersiap op 3.500 geschat (ODO). Eind 1948 waren er in heel Indië nog circa 2.500 Europeanen zoek, wo personen in die in de Japanse bezettingstijd spoorloos waren verdwenen.

-	Aantal	Omgekomen	Groep	Opmerkingen
Bersiap slachtoffers >1945- 1946		11.262	Buitenkampers	ODO May 1947. working from lists of registered citizens. We shall never know how many unregistered Eurasians were involved.
Bersiap slachtoffers >1945- 1946		20000 – 30000	Buitenkampers	William Frederick H op Indisch4Ever
Bersiap slachtoffers >1945- 1946	300.000	28.000	Buitenkampers	Indische Pensioenbond. 8,000 deaths and 20,000 missing. Niemand lijkt te kunnen aangeven hoe dit cijfer tot stand is gekomen en wat de oorspronkelijke bron van deze bewering is.

Met '*Buitenkampers*' worden de Europese ic. Nederlands-Indische bevolkingsgroepen bedoeld. Personen die de Japanse bezetting niet in een kamp hebben doorgemaakt.

Bersiapkampen

[\[Japanse burgerkampen op Sumatra\]](#) |

Figure 6. Japanse burgerkampen op Sumatra

De 'Burgergeïnterneerden' zaten in zg. 'Bersiapkampen' De term 'Bersiapkampen' wordt nu gebruikt voor drie soorten kampen ^[80]

1. de **Republikeinse kampen**, waarbij totaal ongeveer 50.000 Nederlanders door de Indonesiërs werden geïnterneerd (periode oktober 1945 tot mei 1947)
De geïnterneerden in de Republikeinse kampen werden geëvacueerd naar geallieerd gebied en de scheepstransporten uit Indië naar Australië, Ceylon, Bangkok, Nieuw-Guinea en alle transporten naar Nederland (meer dan 1500 vaarten) en van Australië, Ceylon en Bangkok terug naar Nederlands-Indië, cq Indonesië.
2. de **ex-Japanse kampen**, waarin totaal ongeveer 100.000 Nederlanders verbleven in afwachting van hun evacuatie naar Nederland of hun overbrenging naar speciaal ingerichte Opvangkampen (periode augustus 1945 tot medio 1946).
Tijdens de Tweede Wereldoorlog werden in het voormalig Nederlands-Indië in de periode maart 1942 - augustus 1945 ongeveer 100.000 Nederlandse burgers geïnterneerd. De mannen werden gescheiden van de vrouwen en kinderen. Vanaf 1944 werden jongens, ouder dan 10 jaar, ondergebracht in de mannenkampen of in aparte jongenskampen ^[81].
3. de **Opvangkampen**, waarin ongeveer 100.000 Nederlanders verbleven in afwachting van hun evacuatie naar Nederland of hun terugkeer in de Indische samenleving.
Om te voorkomen, dat zij werden geïnterneerd door de Indonesiërs, zochten vele Nederlandse families bescherming in gebouwen of woonwijken, die eerst nog door Japanners, later door Engelsen, weer later door Nederlandse militairen werden beschermd. Deze kampen worden aangeduid als Opvangkampen.

[62] <https://www.paulabrunsveldvanhulten.nl/feiten-en-cijfers>

[63] Bersiap Deel II door: Herman Bussemaker - <http://icmonline.ning.com/profiles/blogs/aankondiging-artikel-over-bersiap>

[64] . Vermoedelijk rond het huis van Pauline Louise Marie van Doornum-Baronesse van Utenhove, die op 28 november 1945 in haar voortuin aan de Wenckebachlaan in Bandung met dum-dum kogels werd vermoord - <https://oorlogsgravenstichting.nl/persoon/35221/pauline-louise-marie-van-doornum-baronesse-van-utenhove>

[65] <https://javapost.nl/2014/02/07/bersiap-de-werkelijke-cijfers/>

[66] De term Politie Acties was een sterk staaltje van politieke framing - <https://hoeiboei.blogspot.com/2012/07/de-term-politie-acties-was-een.html>

[67] 'Moord op duizenden (Indische) Nederlanders was genocide' - <https://indisch4ever.nu/2013/11/21/moord-op-duizenden-indische-nederlanders-was-genocide/>

[68] eppeson marawasin - 'Moord op duizenden (Indische) Nederlanders was genocide' - <https://indisch4ever.nu/2013/11/21/moord-op-duizenden-indische-nederlanders-was-genocide/>

[69] <https://javapost.nl/2017/08/12/wie-telt-de-indonesische-doden/>

[70] Faciliteitenwet - <https://en.wikipedia.org/wiki/Faciliteitenwet>

[71] Molukse slachtoffers Tweede Wereldoorlog - <https://javapost.nl/2015/08/28/molukse-slachtoffers-tweede-wereldoorlog/>

[72] Gekomen om terug tegaan maar gebleven - https://theses.ubn.ru.nl/bitstream/handle/123456789/4552/Hooyman%2c_S_1.pdf?sequence=1

[73] The killing of Dutch and Eurasians in Indonesia's national revolution (1945–49): a 'brief genocide' reconsidered - <https://www.tandfonline.com/doi/abs/10.1080/14623528.2012.719370?journalCode=cjgr20#.UoojW-K42et>

[74] <https://indisch4ever.nu/2013/11/21/moord-op-duizenden-indische-nederlanders-was-genocide/#comment-57778>

[75] <https://indisch4ever.nu/2013/11/21/moord-op-duizenden-indische-nederlanders-was-genocide/#comment-57845>

[76] berekende het demografische gat- het verschil tussen de normaliter te verwachten en de daadwerkelijke bevolkingsgroei – voor de hele jaren veertig in Indonesië liefst 2,4 miljoen bedroeg: een teken dat niet alleen oorlogsgeweld maar ook hongersnood en andere ontberingen grootschalige gevolgen hadden in deze periode. - <https://javapost.nl/2017/08/12/>

[77] Bersiap - <https://en.wikipedia.org/wiki/Bersiap>

[78] Bersiap: de werkelijke cijfers (2014) - <https://javapost.nl/2014/02/07/bersiap-de-werkelijke-cijfers/>

[79] Jeroen Kemperman - De slachtoffers van de Bersiap - http://niodbibliotheek.blogspot.com/2014/05/de-slachtoffers-van-de-bersiap_16.html

[80] Bersiapkampen - <https://www.bersiapkampen.nl/>:

[81] Japanse burgerkampen - <https://www.japanseburgerkampen.nl/>

Samenvatting statistiek

"Begrip van de geschiedenis bereik je alleen door oog in oog te staan met statistiek over vroeger"

De 'Nationale Herdenking' gedenkt 'alle slachtoffers'^[82] van de Japanse bezetting van Nederlands-Indië volgens haar website^[83]. 'Formeel eindigde de Tweede Wereldoorlog voor Nederland pas op 15 augustus 1945 en niet op 5 mei 1945.' En o ja ..'Als gevolg van de oorlog wonen er in Nederland inmiddels ruim 2 miljoen mensen met wortels in voormalig Nederlands-Indië.'

Je moet maar durven.

Zwart gat na augustus 1945

Er wordt niet over Indonesië gepraat sinds 1945 tot nu.

Alles na augustus 1945 is op dit moment een no-go area. Want: onafhankelijkheidsstrijd van Indonesië'. En Hollandse 'politioenele acties'. Want ja. Je hebt daders en slachtoffers. En dus schuldigen. Zwarte Pieten met Hollanders, dat gaat natuurlijk niet ^[84].

[82] <https://nl.wikipedia.org/wiki/Slachtoffer>

[83] <https://15augustus1945.nl/>

[84] pun intended :-)

Slachtoffers

"Een slachtoffer is een persoon die een schokkende gebeurtenis (buiten de gebruikelijke menselijke ervaring) heeft meegemaakt, daarvan getuige is geweest of erover gehoord heeft en daarbij is gedood of gewond en/of benadeeld, en/of daarop met een intens gevoel van machteloosheid en intense angst heeft gereageerd".

De 4.000.000 Indonesische burgers vallen duidelijk binnen de definitie van 'alle slachtoffers'. Gek genoeg worden Romusha's wel vermeld ^[85] ^[86]. Heiho's niet. Over dwangprostituees horen we ook niks. Molukkers wel (sinds 2008).

Geen woord over de 300.000 slachtoffers onder Indonesische burgers. Praten over ~ 7.500 Bersiap slachtoffers is in dit verband - nog steeds - bijzonder lastig.

En wie weet nog dat er 176 militairen gedood werden tijdens de 'acties' rond Nieuw-Guinea waar 30.000 militairen en zelfs een vliegdekschip op af werden gestuurd. Maar ja. Goud. Heel veel goud.

[85] en de zwaarst getroffen Indonesische groep dwangarbeiders, de romusha's - <https://15augustus1945.nl/indisch-monument/>

[86] De brutaliteit van de Romusha en personen uit andere gedwongen arbeid systemen was een van de hoofdredenen van het enorme dodenaantal van Indonesische burgers tijdens de Japanse bezetting.

Alle statistiek bij elkaar

Ik heb alle cijfers uit voorgaande hoofdstukken bij elkaar gezet in onderstaande tabel ^[87]. Vetgedrukte aantallen slachtoffers worden niet meegenomen in de herdenking.

Bij de - in 1970 gestartte - 'Nationale herdenking' worden op zijn minst 4.380.000 slachtoffers vergeten. Minstens 240.000 slachtoffers staan wel op de lijst. Dat is 5% van het totaal..

Dat betekent dat 95% wordt 'vergeten'. Ontkend. Niet meegenomen. Bestaan niet. Natuurlijk bestaan ze wel in de herinnering van nabestaanden. Gelukkig maar.

Table 12. 'alle slachtoffers' NEI

Groep	periode	Slachtoffers	Opmerkingen
Militairen nl	42-45	8.498	POW Jappenkampen
Militairen nl	46-49	4.585	'Politionele acties' / Onafhankelijkheidsstrijd
Militaire nl	45-63	6.177	'Politionele acties' en Nieuw-Guinea 1950 - 1963
Militairen Nieuw-Guinea	50-63	176	Onafhankelijkheidsstrijd 1950 - 1963
Militairen ind	45-49	100.000	'Politionele acties' / Onafhankelijkheidsstrijd
Romusha's ind	42-45	200.000	Tijdens bezetting
Heiho's ind	42-45	40.000	Tijdens bezetting
Burgers ind	42-45	4.000.000	Tijdens bezetting
Burgers ind	45-49	250.000 - 300.000	'Politionele acties' / Onafhankelijkheidsstrijd
Burgers nl (geïnterneerd)	42-45	10.580 - 16.800	Tijdens bezetting
Burgers nl (geïnterneerd)	45-46	2.000	Bersiap / Onafhankelijkheidsstrijd
Burgers nl (niet geïnterneerd)	45-46	5.500	Bersiap / Onafhankelijkheidsstrijd
Burgers div (Dwang prostituees)	42-45	200.000	Tijdens bezetting 1932-1945

Groep	periode	Slachtoffers	Opmerkingen
Burgers nl (Dwang prostituees)	42-45	200-400	Tijdens bezetting
Burgers ind (Dwang prostituees)	42-45	30.000	Tijdens bezetting

[87] nog zonder slachtoffers onder geallieerden^

Quotes

Enkele Citaten die letterlijk of impliciet zijn gebruikt.

1. *"Herman Bussemaker :*

"De Indonesische vrijheidsstrijd bestaat in feite uit drie afzonderlijke conflicten die tegelijkertijd speelden. In de eerste plaats was er natuurlijk de interstatelijke oorlog tussen Nederland en Indonesië, ruwweg van 1947 tot en met 1949. Tegenover de 6.000 omgekomen Nederlandse militairen en circa 10.000 omgekomen Nederlandse burgers staan, zo schat ik, circa 30.000 omgekomen Indonesiërs. Het gaat zowel om militairen als burgers.

De meeste doden vielen daarbij in de strijd tussen de centrale regering van Soekarno/Hatta en separatistische Indonesische organisaties als de PKI (communisten). Naast deze burgeroorlog tussen Indonesiërs onderling +was er sprake van een tweede conflict tussen Indonesiërs en groepen Indonesiërs die verdacht werden van Nederlandse sympathieën. Het bekendst zijn de Zuid-Molukkers. Maar ook andere Indonesiërs werden met hele families tegelijk van kant gemaakt. Ook de Indo-Chinese gemeenschap betaalde een zware tol vanwege hun welvaart en vermeende Nederlandse affiniteit.

Hoewel geen Indonesiërs, waren ook de Indische Nederlanders het kind van de rekening tijdens de bersiap-periode vanwege hun loyaliteit aan het Nederlandse bestuur. Tussen oktober 1945 en begin 1946 zijn zeker 3.500 Indische Nederlanders, meest vrouwen en kinderen, vermoord. Door ondervoeding stierven nog duizenden kinderen en ouderen in de bersiap-kampen.

2. *Deze drie gelijktijdige oorlogen tijdens de Indonesische vrijheidsstrijd maken een historisch verantwoorde geschiedschrijving van de Indonesische revolutie uitermate complex."*

P.Lemon op indisch4ever.nu - 2013_^[88]

3. Volledigheidshalve moet vermeld worden dat ca. 230.000 Indischen naar Nederland zijn overgekomen en ca. 4.000.000 (incl. niet "erkende") in Indonesië zijn gebleven^[89].

4. Doordat de totoks in door de Japanners" beschermde"kampen zaten werd de tol! van dit beleid door Indo families (veelal met kleine kinderen), gedragen. En dat, na bijna 3,5 jaar Jappen tijd, zonder vaste (echtgenoot) inkomsten met oma/opa tjattoeten(om voedsel handelend) om deze benarde tijd levend doorheen te komen^[90].

5. Mij steekt alleen dat wij in Nederland, incl. de Indische gemeenschap, onze doden in Indonesië aan het vergeten zijn. Wij mogen ze zelfs niet herdenken op 15 augustus bij het Indisch Monument!^[91]

6. *But we can ask why the information is not better know, and has not attracted more interest over the years? Those are very difficult and complex questions, and certainly no single response is adequate.*

Survivors, and the families of those who did not survive, have been very quiet about this dark past, and the reasons are not entirely clear. For some, it was too horrible to re-tell; for others, feelings of guilt that somehow they had been complicit with the evils of colonial oppression have kept them silent. Some perhaps were also silenced by the racial prejudices of the Dutch society around them after arriving in the Netherlands, and feared as well that stories of their experiences would not be believed.

And many probably simply wanted to leave the bersiap behind them entirely, and refused to burden their children and grand children with what they knew about that history, which they believed was no longer relevant^[92].

7. Een beetje indo die de Jappenkampen heeft overleefd weet zijn weg wel te vinden. Zo iemand dopt zijn eigen boontjes. Is blij dat hij nog leeft. En hij haalt zijn neus niet op voor de geur van andijvie (of spruitjes). Zo iemand toch, heeft de lucht van lijken reeds ingeademd^[93].

Afkortingen

O.D.O.

Nederlandse Opsporingsdienst Overledenen (ODO).

In december 1945 opgerichte organisatie was belast met het verzamelen van betrouwbare gegevens over alle Nederlanders en Nederlandse onderdanen die na 7 december 1941 waren overleden of werden vermist. Helaas is van het O.D.O.-archief zeer weinig bewaard gebleven.

KNIL-ML

Militaire Luchtvaart Koninklijk Nederlands Indisch Leger

KNIL

Koninklijk Nederlands-Indisch Leger

MLD

Marine Luchtvaartdienst

NEI

Netherlands East Indies

[88] 'Moord op duizenden (Indische) Nederlanders was genocide' - <https://indisch4ever.nu/2013/11/21/moord-op-duizenden-indische-nederlanders-was-genocide/>

[89] Opmerkelijke feiten en zaken aangaande Nederlands Indië/Indonesië - <https://indisch4ever.nu/2011/12/27/opmerkelijke-feiten-en-zaken-aangaande-nederlands-indieindonesie/>

[90] ing.R.L.Mertens - Opmerkelijke feiten en zaken aangaande Nederlands Indië/Indonesië - <https://indisch4ever.nu/2011/12/27/opmerkelijke-feiten-en-zaken-aangaande-nederlands-indieindonesie/>

[91] Jan A. Somers - Opmerkelijke feiten en zaken aangaande Nederlands Indië/Indonesië - <https://indisch4ever.nu/2011/12/27/opmerkelijke-feiten-en-zaken-aangaande-nederlands-indieindonesie/>

[92] William H Frederick - 'Moord op duizenden (Indische) Nederlanders was genocide' - <https://indisch4ever.nu/2013/11/21/moord-op-duizenden-indische-nederlanders-was-genocide/>

[93] Ed Vos - Bersiap: de werkelijke cijfers (2014) - <https://javapost.nl/2014/02/07/bersiap-de-werkelijke-cijfers/>